

POLEMIKA

S prudkým nárastom počtu letničných a charizmatických zborov vystupuje otázka vedenia týchto pomerne silno dynamicky sa rozvíjajúcich skupín. Stáť na čele a viesť akékoľvek spoločenstvo vyžaduje od jeho lídra nielen isté vodcovské danosti, ale aj zodpovednosť. Líder by mal byť pre ostatných prirodzenou autoritou. Z prostredia siekt však vieme, že tá sa dá ľahko zneužiť a nie každý tomuto pokušeniu dokáže odolať. Preto je tiež v skupinách Katolíckej charizmatickej obnovy nevyhnutné, aby proces líderstva nebol živelný a mal v Cirkvi zodpovedajúce miesto.

ODPOVEĎ

Pod vplyvom pentekostálnych spoločenstiev protestantského pôvodu sa v prostredí Katolíckej cirkvi udomáňujú nové, do veľkej miery nejednoznačné termíny označujúce dosiaľ neznáme služby charizmatického typu a nárokuje si v Cirkvi uznanie, akému sa teší hierarchická služba. Takým príkladom je aj pojem *líder* (príp. *spíker*, *vedúci chvál*, *prorok*, *apoštol*, *evanjelista* atď.).

Je možné polemizovať, či v prípade lídra ide o sociologickú kategóriu, ktorej cieľom je voľne vznikajúce zoskupenia pentekostálnych katolíkov koordinovať a usmerňovať k spoločnému cieľu,¹ alebo ide o postupne sa tvoriacu alternatívu voči úradu farára, ktorý je vlastným pastierom veriacich na vymedzenom území – farnosti (kán. 519). Autonomia a autorita, s ktorou títo lídri na Slovensku vystupujú nielen vo vzťahu k veriaci, ktorí sa rozhodli uznať ich vedúcu funkciu (zvyčajne vytvorením samostatného spoločenstva s vlastným menom a tiež s autonómnou správou nezávislou od farského spoločenstva), ale aj vo vzťahu k vonkajšiemu svetu (pozri napríklad vyjadrenie lídrov kresťanských spoločenstiev k prezidentským voľbám z roku 2019²) však prezrádza, že svoju úlohu chápu spôsobom značne presahujúcim kompeten-

ARGUMENT

„Rozvoj lídrov má u nás dôležité miesto, pretože veríme, že každý z nás je Bohom povolaný, aby viedol. Viedol seba, svoju rodinu, kolegov, členov stretka alebo väčšiu skupinu ľudí v práci alebo službe. Snažíme sa, aby ľudia vstupovali do svojho povolania viesť, aby sa z nás stávali zrelí kresťania, ktorí sa neboja vstupovať do vedenia a zodpovednosti práce s inými ľuďmi. Aj takýmto spôsobom chceme prispievať k premene tejto krajiny na Božie kráľovstvo.“

http://martindom.sk/index.php?id=596&type=md_main_menu&t=28

cie moderátora súkromného združenia veriacich.

Vplyv protestantskej pentekostálnej teológie sa tu prejavuje predovšetkým tým, že katolícki lídri svoj vodcovský status zdôvodňujú rôznorodosťou služieb v ranej Cirkvi, ktoré sa z popudu Ducha Svätého môžu voľne utvárať v ktoromkoľvek dejinnom období Cirkvi novým spôsobom, navyše aj v diskontinuite s Tradíciou Cirkvi. Avšak Tradícia priznáva v rodiaciach sa cirkevných spoločenstvách „líderstvo“ výlučne apoštolom, ktorých duchovná moc a autorita prešla na biskupov a presbyterov, čím je garantované spojenie partikulárnej cirkvi s Cirkvou univerzálnou.³ Kardinál Jozef Ratzinger v tejto súvislosti poznamenáva: „Nie je ťažké dokázať, že Nový zákon ukazuje jednotu medzi apoštolátom a presbyterátom, pretože presbyterát je vysvetlený ako štruktúra obsiahnutá v apoštoláte. Táto štruktúra je predstavená ako trvalá realita v Cirkvi. Už pred pastorálnymi listami, ktoré sú naplno a integrálne determinované týmto spojením, je táto spojitost' zjavná už v spisoch sv. Lukáša a v katolíckych listoch.“⁴

Z tohto dôvodu je možné jednotlivého kresťanského laika nazývať napríklad apoštolom – ako to robí isté katolícke charizmatické združenie vo svojom vlajkovom formačnom programe⁵ – iba v analogickom, teda prenesenom význame slova, ktorého

obsah Cirkev jasne stanovuje.⁶ Tradícia Katolíckej cirkvi hovorí, že nástupcami apoštolov sú z Božieho ustanovenia a skrze Ducha Svätého biskupi, ktorí sú ustanovení v Cirkvi za pastierov, aby boli učiteľmi náuky, kňazmi posvätného kultu a služobníkmi riadenia (kán. 375, § 1). Jednotlivý veriaci laik vykonáva svoje povolanie na apoštolát (kán. 225, § 1), keď spravuje časné veci v duchu evanjelia, keď žije v manželstvom živote a tak buduje Božie kráľovstvo, prípadne keď vykonáva cirkevný úrad či úlohu znalca alebo poradcu, avšak vždy podľa noriem Cirkvi, v zhode s náukou Cirkvi a pod vedením náležitej autority (kán. 224 – 230).

Autorita a vedúca či učiacia úloha veriaceho laika nad akýmkoľvek spoločenstvom veriacich katolíkov je teda podriadená príslušnej duchovnej autorite a normám Cirkvi. Tieto hovoria aj o tzv. „naliehavých situáciách“, kedy Cirkev „musí vytvárať núdzové zástupné funkcie“. Avšak o nich platí, že tieto „núdzové ustanovenia musia samy seba ponímať ako vnútorne otvorené voči sviatosti, smerovať k nej a nie sa od nej vzdalovať. Vo všeobecnosti Cirkev musí takéto administratívne inštitúcie používať čo najzriedkavejšie. Musí sa vyhýbať nadmernému počtu takýchto inštitúcií a byť pritom stále otvorená k nepredvídaným, neplánovaným povolaniam z Pá-

novej strany".⁷ Ani dlhodobý nedostatok kňazov – čo býva spolu s nespojnosťou s osobnostno-duchovnou úrovňou kňazov častým argumentom v prospech vytvárania laických vodcovských alternatív – neautorizuje vytvárať takpovediac „náhradný klérus s čisto ľudskou oprávnenosťou". Túto snahu kardinál Jozef Ratzinger ako prefekt Kongregácie pre náuku viery označil za „pokušenie". Hoci vyjadruje vďaka ochotným „animátorom pobožností (predmodlievačom)" a „prvým hlásateľom evanjelia"⁸ predovšetkým v misiách⁹, predsa len nezabúda podotknúť: „Ak by sa zanedbala modlitba za sviatostné povolania, ak by si tu a tam Cirkev chcela v takomto prípade postačovať sama a byť nezávislá od Božieho daru, počínala by si ako Šaul, keď ho ohrozovali Filištínci a nemohol sa dočkať Samuela. Keďže sa ten neukazoval a ľud sa začal rozchádzať, stratil trpezlivosť a sám obetoval celopal. Myslel si, že v núdzi nemôže konať inak a že si môže, ba musí dovoliť vziať Božiu vec do vlastných rúk. Lenže sa mu povedalo, že práve tým všetko prehral: ‚Poslušnosť chcem, nie obeť' (porov. 1 Sam 13, 8–9; 15, 22)."¹⁰

Keďže nositelia titulu líder spoločenstva sa svoj status snažia autorizovať aj teologickými argumentmi, je potrebné si ich priblížiť a preskúmať ich pôvod a legitímnosť. Nemecký teológ Karl-Heinz Menke tieto argumenty kondenzuje a formuluje v troch tézach: 1. Nijaká cirkevná štruktúra zrodená v dejinách sa nemôže považovať za posvätnú z dôvodu dôsledného a dôrazného rozdielu medzi Kristom a Cirkvou; 2. Explicitné zmocnenie sa cirkevných štruktúr Kristovým Duchom, ako to jasne vyjadruje dogmatická konštitúcia *Lumen gentium* v 8. bode („spoločenský organizmus Cirkvi slúži Kristovmu Duchu, ktorý ju oživuje, na vzrast tela"), zdôrazňuje, že je nevyhnutné, aby viditeľná Cirkev bola flexibilná, pretože pneumatologické zriadenie Cirkvi je vždy ustanovením jej štruktúrnej mnohovitvornosti a zároveň aj aktivovaním kritiky cirkevných štruktúr; 3. Skutočnosť, že Duch Svätý si slúži vždy inými dejinnými realizáciami základnej

ekleziality ako prostriedkami spásy znamená, že sa tým relativizuje každý jednotlivý a konkrétny štruktúrny prvok Cirkvi. Duch Boží sa prejavuje ako štruktúrálne flexibilný viac, než by to rímskokatolícka eklezioológia bola ochotná uznať, a to aj po koncile.¹¹

Kde majú pôvod tieto tézy? Aký typ eklezioológie autorizuje takú flexibilnú koncepciu Cirkvi, ktorá umožňuje, ba vyžaduje štruktúrálne zmeny Cirkvi? Spolu s Menkem je možné povedať, že ide o eklezioológiu, v ktorých základe stojí špecifická – pneumatická interpretácia konceptu Cirkvi ako sviatosti stojaca v opozícii voči interpretácii kristologicko-inkarnačnej. O reprezentantoch takejto eklezioológie, ktorými sú na katolíckej strane Leonardo Boff a Edward Schillebeeckx, sa Menke vyjadril: „Leonardo Boff sa spolu s holandským teológom Edwardom Schillebeeckxom stal priekopníkom eklezioológie, ktorá považuje Cirkev za sviatosť pneumatického Krista, nie Krista historického, preto táto eklezioológia chápe udalosť pravého a vlastného zjavenia nie v zmysle inkarnačnom, ale v zmysle inšpirácie. Cirkev – viackrát nimi nazývaná ako komunita – je spoločenstvo tých, ktorí sú prostredníctvom inšpirácie uschopnení a oprávnení pneumatickým Kristom tvoriť ministérium do Cirkvi vpísané, podľa potrieb doby a situácie."¹²

Je potrebné dodať, že – zvlášť v logike brazílskeho teológa Boffa – dochádza k identifikácii Krista s Duchom Svätým (Pneuma), a preto aj Cirkev je sviatosťou Ducha (Pneuma), čiže jeho viditeľnou manifestáciou. Boff konštatuje: „Cirkev sa musí vysvetľovať a znázorňovať vychádzajúc z Krista aktuálne žijúceho, a presnejšie ako Krista vzkrieseného, existujúceho v podobe Pneumy. Cirkev je znak, nástroj a sviatosť nie Krista telesného, ale Krista pneumatického."¹³ Podľa takto načrtnutej perspektívy však nie Ježišova ľudská prirodzenosť hypostaticky spojená s Logosom je pôvodnou sviatosťou, ale je ňou Cirkev inšpirovaná „pneumatickým Kristom". Z toho vyplýva, že nie tridsaťtri rokov Ježišovho života a následnej smrti sú manifestáciou božského

Logosu, ale sú ňou komunity inšpirované pneumatickým Kristom.

No takto chápaný Kristus podľa Menkeho nesie črty gnosticizmu,¹⁴ čo sa dá vycítiť aj z nasledujúcich slov: „Ako vzkriesený je Ježiš oslobodený z obmedzenosti, z provizórnosti a z nástrah bytia viazaného na priestor a čas a vstupuje do entitatívnej formy, ktorá je otvorená univerzu."¹⁵ Z podobnej kristológie následne vyplývajú viaceré, už aj načrtnuté ekleziologické dôsledky:

1. *spásny a ekleziologický pluralizmus*: „Všade, kde sa pneumatický Kristus stáva zjavným, tam je Cirkev – i keď len v stave hľadania. Všetky náboženstvá sú na ceste hľadania, a preto sú zárodočnými manifestáciami pneumatického Krista."¹⁶ Zrozumiteľne povedané, všetky náboženstvá sú spásnymi cestami k Bohu, pretože rôznymi spôsobmi aktualizujú tie prvky, ktoré sa v plnosti zjaví až v eschatologickom spoločenstve Cirkvi (čo je sacramentum v najvlastnejšom význame slova).¹⁷

2. *relativizácia cirkevných úradných sviatostných služieb* (ministérií), ktorá je zdôvodnená zvlášť tým tvrdením, že Kristovu autoritu má len Cirkev ako celok a ona ako „totálna sviatosť" sa organizuje a tvorí štruktúry v závislosti od času a situácie, v ktorej sa Cirkev nachádza. Boff píše: „Nový zákon nepozná delenie pápež – biskup – kňaz – diakon; pozná mnohosť ministérií. Skutočnosť, že sme dospeli k súčasnej štruktúre Cirkvi, má svoje legitímne historické a sociologické dôvody. (...) Preto, aby sa stala tým, čím je, si poslúžila štruktúrami a prostriedkami, ktoré majú funkciu reprezentovať ju a to, čo ona znamená. (...) Štruktúry sú funkcie a funkcia (úloha) sa legitimizuje (nadobúda oprávnenie) v tej miere, v ktorej dosahuje cieľ, pre ktorý jestvuje. (...) Cirkev počiatkov ukázala, ako bola flexibilná v tvorbe nových foriem svojej manifestácie vo svete. (...) Toto nám ukazuje, ako je problematické trvať na skutočnosti, že je inštitucionálne dokonale sviatosťou Ježiša Krista."¹⁸

Sumárne povedané, zmienené eklezioológie síce nepopierajú učenie cirkevných otcov o Cirkvi ako sviatosti spásy, ktoré bolo nanovo predstavené

na Druhom vatikánskom koncile (porov. *Lumen gentium* 1, 48), no nekladú túto sviatosť do vzťahu s historickým Ježišom, ale s pneumatickým Kristom. Podľa Menkeho mienky „táto tendencia nakoniec ústi v antisakramentálnych pozíciách, ktoré sú vlastné protestantskej ekleziológii“.¹⁹ Tu niekde má pôvod tzv. flexibilita Cirkvi, ktorá však nie je ničím iným než uzavretím sa komunity samej do seba, pretože odvolávajú sa na inšpiráciu Duchom Svätým si musí komunita sama určovať, čo je pre ňu dobré a užitočné.²⁰ „Logika inšpirácie“ (vlastná pneumaticky poňatej ekleziológii) stojí v opozícii voči „logike inkarnácie“ (vlastnej sakramentálnej ekleziológii), a tým de facto neguje autoritu apoštola, v ktorej sa sviatostne sprítomňuje autorita Krista vystupujúceho voči komunite ako jej hlava, čo okrem vedúcej úlohy znamená, že je sviatostne autorizovaným interpretom Božieho zjavenia cez jeho väzbu na učiteľský úrad biskupa. O tejto forme teológie platia nasledujúce konštatovania:

„Teológovia, ktorí stavajú ich pneumatocentrickú ekleziológiu voči domnelému kristomonizmu západnej cirkvi druhého milénia, neuznávajú Bibliu dosvedčený vzťah medzi inkarnáciou a inšpiráciou. Duch Svätý spája Cirkev s Ježišom; on uschopňuje (ľudí), aby prekonalí samých seba a tak sa priblížili k Bohu, ktorý sa stal konkrétnym v Ježišovi Kristovi; on nie je druhé zjavenie Božie popri zjavení, ktoré sa udiało počas tridsiatich troch rokov Ježišovho života a smrti, ale je to naopak Boh, ktorý uschopňuje ľudí byť samými sebou v tej miere, v akej sú poslušní Kristovi. Komunita prejavuje, že je ovocím Ducha Svätého v tej miere, v akej sa necháva viesť – prekračujúc samu seba – ku Kristovi, ktorý sa jej predstavuje cez apoštolskú autoritu. Kdekoľvek si komunita zamieňa vlastný konsenzus s poslušnosťou, tam sa uzatvára sama do seba a neuznáva inkarnačný charakter pravdy, ktorá sa stala telom. Apoštolský úrad (ministérium) nie je charizmou medzi ostatnými charizmami. I keď nositeľ takéhoto úradu by mal dokázať, že vlastní určité dary Ducha

alebo charizmy, úrad, ktorý mu bol odovzdaný prostredníctvom vkladania rúk, nie je charizma, ale je sviatostným sprítomnením (reprezentáciou) Kristovho prvenstva (priorita), ktoré je vybavené mocou hovoriť, súdiť a rozhodovať v mene Krista.“²¹

Logika inšpirácie vyžadujúca konsenzus medzi členmi spoločenstva veriacich (aj v nemenných doktrinálnych otázkach), ktorá autorizuje flexibilitu v štruktúrnom utváraní Cirkvi, sa v praxi voľne tvoriacich spoločenstiev môže prejavovať najrozličnejšími spôsobmi: negáciou teologicky ukotvenej autority apoštola – presbytera ako vlastného pastiera komunity; podriaďovaním sa úsudku charizmatika a priznávaním mu autority apoštola (proroka, evanjelistu atď.); subjektívnosťou v interpretácii Božieho zjavenia a v duchovno-morálnych otázkach. Táto prax je navyše v pentekostálnom prostredí podporená teologickými tézami, ktoré vyplynuli z určitej kombinácie modernej protestantskej teológie a exegetických poznatkov, ktoré sú plodom základných hermeneutických rozhodnutí vyvinutých pri reformácii 16. storočia.²² Kardinál Ratzinger o tejto lutherovskej, reformáciou inšpirovanej hermeneutike, ktorá ovplyvnila modernú kritickú exegézu, hovorí:

„Ich ústredným bodom bolo čítanie Biblie, ktoré spočívalo na dialektickom protiklade medzi zákonom a zaslúbením, kňazom a prorokom, kultom a zaslúbením. Vzjomne priradené kategórie zákon – kňaz – kult boli vyhodnotené ako negatívny aspekt dejín spásy: zákon privádza človeka k presvedčeniu o možnosti samospasiteľnosti; kult vychádza z omylu, že človek sa nachádza v istom druhu rovnocenného vzťahu s Bohom a môže tak odvádzaním určitých dávok vybudovať medzi sebou a Bohom právny vzťah. Kňazský úrad je potom inštitucionálnym vyjadrením a trvalým nástrojom tohto zvráteného vzťahu s Bohom. (...) Nový vzťah k Bohu spočíva úplne na zaslúbení a milosti. Je vyjadrený v postave proroka, ktorý, v súlade s povedaným, sa vytvára v striktnom protiklade ku kultu a kňazskému úradu. (...) Antitéza medzi kultom a zvestovaním evanjelia, medzi kňazom a prorokom

je všade smerodajná pre ich hodnotenie a výklad.“²³

K týmto argumentom vyplývajúcim zo zmienenej exegézy a z liberálnej kristológie (Kristus ako osloboditeľ náboženstva od kultových inštitúcií ohlasujúci ich koniec a prechod od inštitucionálneho k charizmatickému náboženstvu, kde dochádza k jeho redukcii na morálku založenú na individuálnom svedomí a zodpovednosti²⁴) sa pridávajú aj ďalšie, ktoré sú biblicko-exegetického charakteru: 1. Rodiaca sa Cirkev nepomenúvala tvoriace sa úrady sakrálnymi, ale profánnymi názvami; 2. Cirkev netvorila tieto úrady v kontinuite s kňazským úradom starého Mojžišovho zákona; 3. Tieto úrady boli dosť dlhý čas, až do konca prvého storočia, veľmi nejasne a málo definované, pričom je možné badať ich rozmanitosť a odlišnosť; 4. Raná Cirkev nespája tieto úrady s kultovou službou: nikde vraj nie sú výslovne davané do spojitosti so slávením Eucharistie, ale skôr so službou zvestovania evanjelia a lásky.

Sumárne teda platí, že služobný úrad sa vo svetle modernej exegézy vníma ako niečo funkcionálno-praktické a zároveň dočasné, teda nie ako niečo posvätné a trvalé.²⁵ Ide o tézy, ktoré, ak sú nekriticky prevzaté a amatérsky recipované (neraz spolu s teologickými tézami K. Bartha a D. Bonhoeffera, čo za jedinú bohoslužbu považujú všednú lásku uprostred profánnosti sveta, keďže kríž, Kristova smrť, nie je kultom, ale úplne profánnou smrťou za bránou, čím sa postavil nový oltár uprostred sveta,²⁶ lebo chrámová opona sa roztrhla²⁷), vytvárajú na pôde ekleziológie priestor pre relativizovanie zmyslu akéhokoľvek úradu, ktorý síce nemusí byť nutne negovaný, ale je zásadne reinterpretovaný. Takto vzniká platforma pre úvahy o nových, flexibilnejších podobách ministéria, odlišných od úradu biskupa, kňaza či diakona – napríklad lídra, asistenta, psychologického poradcu, vedúceho chvál a pod.

V prostrediach tých komunit, kde sa dôraz kladie na charizmy Ducha Svätého a osobu ich nositeľov – charizmatikov, môže byť prameňom kritiky voči ordinovanej službe i nezna-

lost' pneumatickej povahy sviatosti kňazstva. V tejto súvislosti je žiaduce upozorniť na niektoré texty magisteria. V *Direktóriu pre službu a život kňazov* čítame: „Kňaz, ubezpečený prislúbením, že Tešiteľ s ním ostane naveky (porov. Jn 14, 16–17), vie, že nikdy nestratí účinnú prítomnosť a moc Ducha Svätého, aby mohol vykonávať svoje poslanie a rozvíjať pastoračnú lásku – zdroj, kritérium a mieru lásky a služby – ako úplné sebadarovanie sa pre spásu svojich bratov.“²⁸ Aj podľa exhortácie Jána Pavla II. *Pastores dabo vobis* je celý život kňaza sýtený svetlom a silou Ducha Svätého, Božského Parakléta, ktorý ho pretvára na obraz Krista – Dobrého pastiera.²⁹ Náuku exhortácie sumarizuje Achille Maria Triacca³⁰, podľa ktorej Duch Svätý spôsobuje v kňazovi: 1. jednotu s inými členmi presbyteria v bratskej službe a láske;³¹ 2. intímne životné spoločenstvo s Kristom, až po pripodobnenie sa Kristovi;³² 3. predĺženie prítomnosti Krista – Najvyššieho kňaza a Pastiera cez štýl života;³³ 4. zvnútornenie obsahov trvalej formácie;³⁴ 5. osobné posväcovanie sa kňaza cez službu³⁵ a 6. neobmedzenú otvorenosť na ďalšie impulzy Ducha Svätého³⁶. V tejto súvislosti je vhodné pripomenúť slová kardinála Ratzingera, ktorý aj za úradom apoštola vidí závislosť od Ducha Svätého: „Sviatosťný úrad nie je ako dačo, čo je nám vždy naporúdzí, ale nám ho zakaždým musí dávať Duch, keďže je Duchom-Sviatosťou, ktorého si sami nemôžeme ani vytvárať, ani vyvolávať jeho činnosť. (...) Na tomto čomsi neopakovateľnom možno mať účasť cez dar Ducha Svätého, ktorý je Duchom vzkrieseného Krista.“³⁷

V tomto zmysle je potrebné vidieť ordinovaných pastierov aj ako hlavných protagonistov charizmatikmi očakávaných „nových Turíc“ v ich najvlastnejšom význame slova, ktorý toľmuto termínu dali svätí charizmatici či pápeži, ako bol sv. Ján XXIII.: „Budú to naozaj nové Turíce, ktoré privedú k rozkvetu Cirkve v jej vnútornej bohatstve a v jej materinskom rozšírení sa na všetky oblasti ľudskej aktivity; bude to nový krok vpred, ktorým Božie kráľovstvo vy-

kročí smerom k svetu, nové potvrdenie vyšším a presvedčivejším spôsobom radostnej zvesti o vykúpení, žiarivé ohlásenie Božej zvrchovanosti, ľudského bratstva v láske, prísľubu všetkým ľuďom dobrej vôle na zemi, odpoveď na Božiu vôľu. Ostáva nám prejsť dlhú cestu, ale vedzte, že najvyšší pastier Cirkvi vás bude po jednom a s láskou sprevádzať v pastoračných aktivitách, ktoré bude robiť v jednotlivých diecézach.“³⁸

O Duchom Svätým obnovenom kňazstve ako počiatku a prvotinách nových Turíc pre obnovu celej Cirkvi presvedčivo hovorí aj text z pera írskoho benediktína Marka Kirbyho, ktorému podľa jeho vlastných slov bolo dané porozumieť, v čom sa zhodujú viacerí duchovní majstri, teológovia a mystici, že „všetkým kňazom bude ponúknutá milosť nového vylitia Ducha Svätého na očistenie kňazstva od nečistôt, ktoré ho znetvorili a na obnovu jasu svätosti, aký Cirkev nemala od dôb apoštolov. Tieto kňazské Turíce sú už teraz pripravované tichom a adoráciou Najsvätejšej sviatosti. Kňazi milujúci Máriu, verní modlitbe jej ruženca, budú prví, ktorí budú z týchto Turíc čerpať. Kňazstvo bude zázračne obnovené a zahrnuté hojnosťou darov na premáhanie zla a uzdravenie tých, čo sú v područí Zlého. Bolo mi dané porozumieť,“ píše ďalej Kirby, „že tiež príhovor pápeža Jána Pavla II. zohrá úlohu pri získaní tejto milosti kňazských Turíc skrze Máriu. (...) Tieto kňazské Turíce začnú od svätostánku, od svätostánkov celého sveta ako od horiacich vyhní lásky. Kňazi, ktorí budú verní v zotrúvaní pred Ježišom v hostii, sa budú radovať. Hneď porozumejú zázrakom, ktoré v nich a skrze nich chce vykonať On.“³⁹

Teologický komentár k citovanému dielu od známeho českého spisovateľa a teológa Štěpána Smolena hovorí: „Slová tejto knihy nie sú ďalším konzervatívnym reptaním na všeobecný rozklad, nie sú ani liberálnym burcovaním k borení starých poriadkov, sú výzvou k návratu pred svätostánky.“⁴⁰ V návrate k prameňu – ku Eucharistickému Kristovi v jánovskom a mariánskom adoračnom

postoji, sa skrýva tajomstvo obnovy celej Cirkvi cez očisťujúci oheň Ducha (Mal 3, 3). Je to riešenie, ktoré zásadne prekračuje ekzeziologické konštrukty vytvorené či už v prostredí uviaznutom v nejestvujúcej minulosti, alebo v prostredí okúzlenom modernou a postmodernou. To je kľúč k duchovnej resuscitácii organizmu Cirkvi, čiže ku pravej reforme, pre ktorú by ideologická mantra flexibilnej Cirkvi vedúca k tvorbe nových ministeriálnych služieb (niekde nazývané tiež „služobnosti“⁴¹) znamenala vážne ochorenie a smrť v duchu slov sv. Vincenta Lerinského o pravom a nepravom vývine dogmy v kresťanskom náboženstve:

„Nejestvuje v Kristovej Cirkvi nijaký pokrok v náboženstve? Samozrejme, že jestvuje, a veľmi veľký. (...) Ale tak, že je to naozaj pokrok viery, nie zmena. (...) Treba teda, aby rástlo a veľmi mocne napredovalo chápanie, poznanie, múdrosť tak jednotlivcov, ako i všetkých, tak jedného človeka, ako i celej Cirkvi, postupom času a vekov, ale iba vo svojom druhu, čiže v tej istej dogme, v tom istom zmysle a v tom istom obsahu. Náboženstvo duše má napodobňovať spôsoby tela. Ono postupom rokov rozvíja a zväčšuje svoje časti, no pritom zostáva tým, čím bolo. (...) Údy dojsť sú malé, údy mladíkov veľké, ale sú to tie isté údy. Koľko končatín má dieťa, toľko má aj muž. A ak sú také, ktoré vznikajú v dospeljšom veku, sú už zasiaté vo forme semena. Takže sa neskôr u starcov nezjaví nič nové, čo by už skôr nebolo ukryté v deťoch. (...) Keby sa však vzhľad človeka postupne zmenil na nejakú podobu, ktorá nezodpovedá jeho druhu, či už by sa k počtu údov niečo pridalo či od neho ubralo, nevyhnutne by celé telo buď zahynulo, alebo by bolo nenormálne, alebo by aspoň zoslablo. Tak sa patrí, aby sa aj dogma kresťanského náboženstva riadila týmito zákonmi pokroku, čiže aby sa rokmi upevňovala, časom rozširovala a vekom zošľacht'ovala.“⁴² ■

LUBOMÍR HLAD

Článok je výstupom riešenia projektu APVV-17-0158 *Perspektívy vývoja súčasnej religiozity na Slovensku*.

Foto: archív

REPORT

◀ 27

ale prvýkrát cítil, že je prijatý a že je tu v Kreuzbergu skutočne doma. Avšak farárka sa vyjadřila tiež o kritických reakciách, ktoré prichádzali, povedala o nich, že niektoré „majú svoju pravdu“. V každom prípade: vyzerá to, že zbor Martha to s pozvaním do svojho kostola myslí celkom vážne.
<https://info.dingir.cz>, 27. 5. 2020

Náboženský lídri v Izraeli sa modlili za záchranu z pandémie

IZRAEL – Vedúci predstavitelia židov, kresťanov, moslimov i drúzov sa v Izraeli 22. apríla stretli, aby sa spolu modlili za odvrátenie pandémie. Podujatie mohli veriaci sledovať v strímingu na internete. Kiežby táto jednota pokračovala aj po skončení krízy koronavírusu, uviedol apoštolský administrátor Latinského patriarchátu Jeruzalema Pierbattista Pizzaballa. „Nech Boh uzdraví chorých a odvráti túto skazu zo svojho sveta. (...) Státisíce mŕtvych, milióny chorých. Zachráň nás, ó, Pane,“ modlili sa jednotliví náboženský predstavitelia, ktorí potom spolu recitovali 121. žalm. Pútnici do Jeruzalema sa ním kedysi vkladali do ochrany Boha, prosiac ho o požehnanie.

Medzináboženské stretnutie bolo iniciatívou viacerých autorít a organizácií ako Izraelský veľký rabinát či Svetová rada náboženských lídrov. Okrem sefardských a aškenázkých hlavných rabínov Jitzchaka Josefa a Davida Laua sa na ňom zúčastnil grécky pravoslávny patriarcha Jeruzalema Teofil III., apoštolský administrátor Latinského patriarchátu Jeruzalema arcibiskup Pizzaballa a vysokí predstavitelia moslimov a drúzov. Ako uviedol britský rabín David Rosen, teraz ide o historickú modlitbu – náboženský lídri Izraela sa modlili po prvýkrát na jednom mieste: „Aj tí, čo bežne nie sú veľmi otvorení pre medzináboženský dialóg, sa pripojili k modlitbe, i keď to, čo nás spojilo aj napriek rozdielom, boli tragédie, utrpenie a bolesť.“

TK KBS, 24. 4. 2020

Poznámky

- 1 To by za istých cirkevno-právnych podmienok mohlo byť legitímne, ak by išlo o riadne zvolených predstavených súkromných združení veriacich schválených kompetentnou cirkevnou autoritou podľa kán. 321–329, ktorých kódex nazýva termínom *moderátor*.
- 2 <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20190312039>
- 3 Ratzinger, Joseph: *Církev jako společenství*, Zvon, Praha 1994, s. 28
- 4 Ratzinger, Joseph: *Il ministero sacerdotale. Fondamento e centro del sacerdozio cristiano è la croce*, L'Osservatore Romano, 28 maggio 1970 – <http://papabenedetoxvitesti.blogspot.com/2011/03/il-ministero-sacerdotale-fondamento-e.html>
- 5 <https://www.spolocenstvoku.sk>
- 6 *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, § 900, 905, 940 – <http://www.katechizmus.sk/index.php>
- 7 Ratzinger, Jozef: *Cirkevné hnutia a ich miesto z teologického hľadiska*. In: *Pápežské listy a vatikánske dokumenty 14*, SSV, Trnava 1998, s. 14
- 8 Tamže, s. 12
- 9 „V súčasnej dobe, vychádzajúc z dokumentov Magistéria, môžeme rozlíšiť dva základné spôsoby vnímania evanjelizácie: evanjelizácia ako ‚moment‘ misionárskej aktivity Cirkvi, alebo evanjelizácia, ktorá sa identifikuje so samotnou misiou Cirkvi.“ – Filin, Andrej.: *Prvé ohlasovanie v evanjelizačnom procese Cirkvi*. In: *Duchovný pastier 2/2020*, s. 71
- 10 Ratzinger, Jozef: *Cirkevné hnutia a ich miesto z teologického hľadiska*, c. d., s. 12–13
- 11 Menke, Karl-Heinz: *Sacramentalità. Essenza e ferite del cattolicesimo*, Edizioni Queriniana, Brescia 2015, s. 179–180
- 12 Tamže, s. 167
- 13 Boff, Leonardo: *Die Kirche als Sakrament im Horizont der Welterfahrung*, Bonifacius Verlag, Paderborn 1972, s. 370–371
- 14 Menke, Karl-Heinz: c. d., s. 165–166
- 15 Boff, Leonardo: c. d., s. 374
- 16 Menke, Karl-Heinz: c. d., s. 166
- 17 Boff, Leonardo: c. d., s. 439
- 18 Tamže, s. 423
- 19 Menke, Karl-Heinz: c. d., s. 179
- 20 Tamže, s. 180
- 21 Tamže
- 22 Ratzinger, Joseph: *Církev jako společenství*, c. d., s. 72
- 23 Tamže, s. 72–73
- 24 Tamže, s. 8
- 25 Tamže, s. 71
- 26 „Ak však kresťanský kult nie je ani obyčajným pokresťančením synagogálneho kultu a ani kultu chrámu, čím je teda? Kresťanská liturgia prijala dimenzie synagogálnej modlitby a obety chrámu a spojila ich do jednej Kristo-

- vej obety, pričom im dala nový obsah.“ – Ďatelinka, Anton: *Psallite sapienter*, Christbook, Zlaté Moravce 2017, s. 27
- 27 Ratzinger, Joseph: *Církev jako společenství*, c. d., s. 72
- 28 Kongregácia pre klérus: *Direktórium pre službu a život kňazov*, SSV, Trnava 2004, b. 8
- 29 „Kritérium výberu Dobrého pastiera nevieme, pretože je zakryté rúskom tajomstva, ktoré môžeme pomenovať zázrak povolania.“ – Maturkanič, Patrik: *Velikost a nádhera kňžské služby a její prožívání v kontextu rozličných událostí*. In: *Duchovný pastier 4/2014*, s. 150
- 30 Triacca, Achille M.: *Spirito Santo e dinamismi del ministero ordinato*. In: dal Covolo, Enrico; Triacca, Achille M. (ed.): *Sacerdoti per la nuova evangelizzazione*, BSRel 109, Roma 1993, s. 131
- 31 Ján Pavol II.: *Pastores dabo vobis*, b. 17
- 32 Tamže, b. 5
- 33 Tamže, b. 15
- 34 Tamže, b. 2
- 35 Tamže
- 36 Tamže, b. 5
- 37 Ratzinger, Joseph: *Cirkevné hnutia a ich miesto z teologického hľadiska*, c. d., s. 16
- 38 Ghidelli, Carlo: *L'ispirazione di Giovanni XXIII*, L'Eco di san Gabriele, 30 Dicembre 2013 – <https://www.ecosangabriele.com/lispirazione-di-giovanni-xxiii>
- 39 Kirby, Mark (Benediktin): *In sinu Iesu*, Hesperion, Nová Ves pod Plešou 2017, s. 20; Ratzinger, Joseph: *Il Dio di Gesù Cristo. Meditazioni sul Dio Uno e Trino*, Queriniana, Brescia 2011, s. 120 – <http://scrittidiyosephratzinger.blogspot.com/2013/05/meditazione-sullo-spirito-santo-da-il.html>; d'Avila, Giovanni: *Trattato sul sacerdozio*, b. 26, s. 60–61; Fiedler, Josef: *Erneuerung der Kirche: Maria Sieler, Leben und Sendung*, Christiana-Verlag, Stein am Rhein 1988
- 40 Smolen, Štěpán: *Předmluva k českému vydání*. In: Kirby, M.: *In sinu Iesu*, c. d., s. 9
- 41 Medzi tzv. služobnosťami patrí: apoštol, prorok, evanjelista, pastier, učiteľ. Tieto „úradu“ so špecifickou náplňou sú vo vnútri pentekostálnej komunity vnímané ako Duchom Svätým slobodne distribuované charizmy, a teda prístupné pre ktoréhokoľvek kresťana, čo je v zásadnom rozpore s doktrínou Katolíckej cirkvi nielen o posvätnom ráde, ale aj o apoštolskom, prorockom a kráľovskom úrade Krista, na ktorom má podiel každý pokrstený. – Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, § 783–786 a 904–907, *Lumen gentium*, b. 18–29; <https://www.misieffilmom.sk/pastier-a-ine-služobnosti>
- 42 *Prvé komonitórium svätého kňaza Vincenta Lerinského*, kap. 23, PL 50, s. 667–668: *Pokrok dogmy v kresťanskom náboženstve* – https://lh.kbs.sk/include/27cezrok_pc.htm